

ונרוממה שמו יחדיו

לב מי אינו הומה לאחדות עם ישראל ומי אינו יודע מה רבה כוחה של אחדות, ערכה ונחיצותה. מדוע אם כן כה קשה היא להשגה?

מפורסמת בשיבתנו הבחנתו של בעל האבני נזר זצוק"ל על ההבחנה שבין אמירה לדיבור.

"שדיבור הוא חיבור המדבר עם הנדבר, וע"כ תוכל לומר ראובן דיבר עם שמעון, אבל אמירה היא רק מאמר בלי חיבור, וע"כ לא תוכל לומר ראובן אמר עם שמעון רק אמר לשמעון".

אמירה היא האומר של צד אחד אולם הדיבור הנו נקודת המפגש בין שני הצדדים. מתאימה להבחנה זו אמירתם של חז"ל:

אמר רבי ירמיה אמר רבי שמעון בן לקיש: שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה - הקדוש ברוך הוא מקשיב להן, שנאמר +מלאכי ג+ אז נדברו יראי ה' וגו' אין דיבור אלא נחת, שנאמר +תהלים מז+ ידבר עמים תחתינו. (שבת דף סג עמוד א)

ופירש רש"י:

הנוחין זה לזה - נושאים ונותנים בה בנחת רוח, מתעסקין כדי שילמדו זה מזה.

אי אפשר לומר 'אז נאמרו', אלא "אז נדברו" ומתוך שמתעסקין בה כדי שילמדו זה מזה בנחת רוח הקב"ה מקשיב להם.

מדוע א"כ הדבר כה מסובך? מפני מה אנו רואים לנגד עינינו מכל כיוון ומכל פינה שלל אמירות מצד אל הצד, אולם הדיבור נדמה כמי שנותר בגלות? הגענו לכאן מכל קצווי תבל לחיות שוב בארץ אחד כעם אחד, אולם לעיתים נדמה כי הדיבור בינינו נותר רחוק כביכול אנו מפוזרים ורחוקים בארבע כנפות הארץ. מדוע?!

ההבדל בין מחלוקת בונה של חילוקי דעות לבין מחלוקת מפלגת ומפרדת היא זו הבאה מתוך דיבור, מתוך ש"נושאים ונותנים בה בנחת רוח ומתוך שמתעסקין בה כדי שילמדו זה מזה", לזו הבאה מתוך שכל אחד מתבצר באמירה שלו ואינו קשוב כלל לאמירה של זולתו.

והנה את חסרון הדיבור אנו מרגישים כמעט בכל מקום. בין חלקים שונים באומה. בין חרדים לחילונים. בין דתיים לאומיים לחרדים ובין חילונים לדתיים לאומיים. ואף בתוך כל חלק עצמו.

וכשאנו באים לתור אחר שורש הדבר מתוך עין טובה. מתוך חיפוש נקודת האמת שבתוך מציאות זו. אנו מגיעים להבנה שאחר אלפיים שנות גלות זכינו בנס קיבוץ גלויות ודווקא בשל התהליך הגדול של החיבור יחד נאלץ כל חלק להיבדל ולהגן על עצמו. להגן על ה"אני מאמין" שלו. על דגל אמונתו ונשמת חייו.

אשר על כן אם רצוננו באחדות אין מנוס מלגעת במתח הנוקב שבין בקשת האמת ורדיפת השלום. כיצד בקשת האמת לא תחייב אותנו להיבדל ולהיפרד ממי שאינו דבק באמת שלנו ואף יתרה מכך פוגע ומחבל בה בין במזיד ובין בשוגג. ומצד שני כיצד רדיפת השלום ואהבת ישראל לא תביא אותנו לקרירות בבקשת האמת ולבינוניות בעבודת ה"י"ת. מכאן קריאתנו – **לבקש אמת לרדוף שלום**.

דומה שהטעות היסודית ביחס שבין האמת לשלום הנה המחשבה כאילו האמת שייכת לבדה במישור יחסנו להקב"ה ואילו השלום שייך למישור שבין אדם לחברו. הבנה זו הגם שהיא יודעת ומכירה מדרשים ומקורות למכביר בדבר ערך השלום והאחדות, אולם כיוון שסוף כל סוף עיקר היחס לקב"ה נמצא לדעה זו בבקשת האמת, ממילא כמעט בכל צומת של הנהגה של הכרעה עקרונית בטל השלום ביחס לאמת, וממילא היכולת להלך יחד קטנה.

השינוי היסודי לעומת הבנה זו, איננו בהקטנת בקשת האמת אלא בהבנה גדולתו של השלום כשותף מרכזי ביחסנו לקב"ה ולא רק לזולת, כגורם מכריע בבקשת האמת עצמה. וזאת כיצד?

אם נתבונן בחיסרון ה"דיבור" נראה שהפגם אינו רק בשלום אלא גם באמת מאחר ואנו עלולים לאבד את האיזון. הן מצד שאנו עלולים להפריז והן מצד שאנו עלולים להחסיר. הא כיצד? הלא החיים מורכבים מערכים רבים והאיזון ביניהם הוא המפתח לניהול נכון ורצוי. אולם בלא "עזר כנגדו", בלא יכולת להידבר אנו עלולים להגזים בערך מסוים ולהחסיר ערך אחר. ובה מובן שחיסרון בדיבור אינו רק פגם בהליכה יחד אלא פגם ביכולת לכוון לאמת. יודעים אנו כי משה אמת ותורתו אמת ובה אין חסרון כלל אולם תחתיה יש שבעים פנים לתורה שכולם יונקים ובטלים לתורת משה. היכולת שלנו להידבר זה עם זה היא בבחינת שבעים הפנים המכירים שכולם יוצאים מתורת משה ומופיעים אותה.

מתוך כך אנו באים להתבוננות עמוקה בקריאה הקדושה – גדלו לדי' איתי ונרוממה שמו יחדיו.

ההבנה הראשונה והיסודית הנה שבלא נרוממה שמו לא נגיע ל"יחדיו". בלא בקשת האמת לא יכול להיות שלום. מיזמים למיניהם שבשם בקשת השלום והאחדות מבקשים מכנה משותף נמוך מביאים בסוף לפירוד על כן לא ינקטינה שמו יחדיו אלא "נרוממה שמו יחדיו". חייבים אנו להבין שהחיסרון אינו רק ב"נרוממה שמו" בבקשת האמת אלא גם ב"יחדיו" גם בשלום. איך יהיה שלום היכן שאני צריך להבליג מלהיות אני ואתה צריך להבליג מלהיות אתה.

ההבנה השנייה היסודית הנה שאם חלק מהאחים שלי לא מצטרפים אלי לעבוד את ה"ת, אם אין יחדיו בעניין זה, סימן שחסר לנו משהו מהותי ב"נרוממה שמו" סימן שאנו צועקים – 'ד' הוא המלך', אולם לא מבינים שצד השני שומעים משהו אחר בכלל מה שאנו מתכוונים. אין כאן בעיה של שיווק או מיתוג אלא שהצד השני מזהה שערכי יסוד שלו לא נכללים בתוך אותה תפיסה שלנו ומתוך כך הוא בא למרוד ח"ו במלך. והרי לימדונו חז"ל (בבא מציעא דף פה) ש"על מה אבדה הארץ" על שלא ברכו בתורה תחילה. כלומר חורבן הארץ נובע מחוסר יחס נכון לתורה המתבטא בברכת התורה. והמקור לברכת התורה הנו הפסוק – כי שם ד' אקרא הבו גדול לאלוקינו (ברכות דף כא'). בלא ההבנה שאם אין את ה"יחדיו" משהו חסר בהופעת שמו יתברך, אנו עלולים לצעוק כל היום על הצד השני שהוא אויב התורה ועוקר התורה ולא לחפש מה הצד השני מדבר אלינו. מהי טענתו המוסרית וממילא היכן העבודה שלנו להתגדל ולהתקדש. אין כאן מוכנות להתרפסות, לויתורים על האמת ההפך הוא הנכון מי שמאשים חלקים אחרים בהאשמות מוגזמות שיש בהם גרעין אומת וקליפות רבות של גוזמה ושקר אינו פוגם רק בשלום אלא גם באמת. הן מצד שאינו קשוב לחפש מה הוא צריך לתקן, מה חסר בהופעת התורה שלו. הן מצד שאינו מבקר נכון את הצד השני וממילא הביקורת אינה נשמעת. לכן בלא יחדיו לא רק חסר השלום אלא גם חסרה האמת חסרה העבודה על "נרוממה שמו" משום שמי שלא קשוב ל"יחדיו". מי שלא שמוע את הדיבור של אחיו לא מרגיש שחסר לו מאומה. חושב הוא שכבר זכה להופיע את התורה הקדושה במצבו הנוכחי, וממילא מתייחס לאחיו שאינו כמותו כאל מי שלא זוכה אל האור שיש רק לתקן אותו האח ולא את עצמו. ויחס שכזה מביא לתחושה של התנשאות וממילא לריחוק וניכור.

לכן מבקשים אנו לשמוע, לחיות ולהוות בעומק לבבנו שני דיבורים, שני תפקידים: **האחד של משה רבנו** - כי שם ד' אקרא הבו גדול לאלוקינו. חפשו גדול. האמינו בגודל הנמצא בכל קוטר. היו אנשים גדולים בעלי מוחין דגדלות והביאו את עצמכם ואת אחיכם להכרה עד כמה התורה קדושה וגדולה, הבו גדול לאלוקינו שבחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו.

והשני של אהרן הכהן הנושא את שמות בני ישראל על לבו. וזכה לכך בזכות מידתו "וראך ושמה בלבוי". ללמוד ולהעמיק באהבת ישראל. להבין שאינה רק מידת השלום אלא שהיא אחוזה באמת. שהיכולת שלנו להבין את נקודות האמת בקרב כל חלק מעם ישראל, היא היכולת שלנו להגיע לאמת והשלום אהבו. היא היכולת שלנו לקיים ונרוממה שמו יחדיו.

אומרים אנו בענוה של המכיר את מקומו. התורה הקדושה אינה חסרה דבר וזאת התורה לא תהא מוחלפת. אולם אנו חסרים גם חסרים. נרדמנו בגלות הארוכה והקשה. וביקיצתנו כוחות חיים התפזרו לנו בין המחנות השונים.

היכולת לאחדם מתחילה ביכולת למצוא את יסודות האמת שבכל חלק בתורה הקדושה כדברי הרב קוק באגרת רסו (ובעוד מקומות רבים):

ואיני מוצא את עצמי בזה רואה את חזון השלמות כ"א בחיבורם של כל חלקי הטוב אשר השפעו לנו מכל הצדדים השונים, מאז מקדם ועד הדור האחרון. עבודת הקודש של סלילת הדרך ועשית הגשרים בין התהומות המפרידים, - זאת היא העבודה שהייתי חפץ שתהיה חביבה על כל העוסקים בנשמתא דאורייתא, כמו שהיא חביבה עלי עד לאחת. ובדורות האחרונים יפה לנו מאד כל שיחתם של תלמידי הגר"א יחד עם תלמידי הבעש"ט, שהיו עומדים במצב כ"כ ניגודי זה לעומת זה בשעתם. ולא בלא עמל וכשרון תברא לנו ספרות שלמה, שתכשיר את עצמה לאחות את הקרעים הללו ברוח. **אבל מה יקרה היא התולדה, שעתידה לצאת מעבודה זאת, שהיא אחויה של האומה בפועל, בשאיפה ברורה למטרתה המרכזית, תשובתה אל חסנה בארצה מרום עליוה.**

מה יותר חשוב ומרגש מ"אחויה של האומה בפועל בשאיפה ברורה למטרתה המרכזית"? ודבר זה הנו תולדה מלימוד התורה בגדולתה בעשיית גשרים בין המקצועות השונים ובין החלקים השונים. וזו דורשת עמל וכשרון.

זו לא רק העבודה הגדולה של תורת ארץ ישראל כי אם גם מידתם של תלמידי חכמים שבארץ ישראל כדברי הגמרא:

אמר רבי אושעיא: מאי דכתיב +זכריה י"א+ ואקח לי (את) שני מקלות לאחד קראתי **נועם** ולאחד קראתי **חובלים, נועם - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמנעימין זה לזה בהלכה.** חובלים - אלו תלמידי חכמים שבבבל, שמחבלים זה לזה בהלכה (סנהדרין דף כד עמוד א)

ופירש רש"י

מחבלים - בלשון עז וחמה מקשין זה לזה **ובני ארץ ישראל נוחין יחד, ומעיינין יחד, ומתקן זה את דברי זה, והשמועה יוצאה לאור.**

היה מקום לחשוב שדווקא היכולת לחבל זה בזה מבחינת הקושיה היא שתחדד ותביא לגילוי האמת. אולם דווקא הנועם והיכולת להיות נוחים יחד היא המוציאה את השמועה לאור. כלומר, דווקא השלום מביא לגילוי האמת. ואם נחזור לדברי חז"ל בהם פתחנו:

אמר רבי ירמיה אמר רבי שמעון בן לקיש: שני תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה - הקדוש ברוך הוא מקשיב להן, שנאמר +מלאכי ג' + אז נדברו יראי ה' וגו' אין דיבור אלא נחת, שנאמר +תהלים מז'+ ידבר עמים תחתינו. (שבת דף סג עמוד א) **ופירש רש"י - הנוחין זה לזה - נושאים ונותנים בה בנחת רוח, מתעסקין כדי שילמדו זה מזה.**

הנה הקשו חז"ל במסכת **מכות**:

למימרא, דכל דיבור לשון קשה? אין, כדכתיב: +בראשית מ"ב+ דבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות. והתניא: +מלאכי ג'+ נדברו - אין נדברו אלא לשון נחת, וכן הוא אומר: +תהלים מ"ז+ ידבר עמים תחתינו **דבר לחוד, ידבר לחוד.** (דף יא עמוד א)

ישנו דיבור קשה וישנו דיבור של נחת. וההבדל הנו בין לשון "דיבר" לבין לשון "ידבר". נלע"ד שההבדל בעומקו הנו שדיבור מצדנו כבני אדם המנהלים את העולם יכול להגיע בקלות לדיבור קשה שכן חילוקי הדעות גדולים. אולם במקום שאנו מדברים מתוך שהקב"ה מפגיש בינינו אז "ידבר" לשון נחת. הי"ת הוא המביא אותנו לדבר. אנו נפעלים מהתחלת הדיבור שלו. לכן אז נדברו יראי ד' הם נדברים מתוך הם מעיינים יחד בתורה הקדושה ומבקשים להבינה. וכך ידבר עמים תחתנו מתוך שהקב"ה יביאנו להנהיג את המציאות אין מדובר בהשתלטות כוחנית והתנשאות שחצנית אלא בהתחברות פנימית שיכירו בכוחם של ישראל.

לכך מבקשים אנו להתגדל בעצמנו לגדל את תלמידנו להיות נוחין זה לזה ונעימין זה לזה. לא לטשטש את חילוקי הדעות אלא ללמוד להיפגש זה עם זה מתוך בקשת אמת משותפת לעשות רצון אבינו שבשמים ולברר דעת התורה הקדושה.

היכולת להיות אנשי אמת ושלום וללמוד תורה שיש במרכזה דברי שלום ואמת היא בעיננו זכות וחובה אדירה מהביאה ברכה לחיינו האישיים ולחיינו הלאומיים כאחד.

לכן הדיבור בחבורה מרכזי בישיבתנו. הדיבור בין הרבנים לתלמידים. הדיבור עם כל חלקי עם ישראל. והדיבור עם חז"ל ומעל הכל עם הי"ת הוא מרכז שאיפתנו.